

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРОСФЕРІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ТА ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ

Статтю присвячено дослідженню окремих питань співвідношення аграрно-правових категорій «цифрова трансформація аграрних відносин» та «інноваційна діяльність в агросфері», розкриттю їх юридичних ознак.

Встановлено, що правове регулювання відносин у сфері впровадження агроінновацій здійснюється на основі загальних норм законодавства, проте навіть в умовах правового режиму воєнного стану законодавче забезпечення впровадження інноваційних технологій в агропромисловий комплекс розглядається як один з пріоритетних напрямів державної аграрної політики.

У статті виокремлено такі специфічні ознаки аграрних інновацій, як-то: тривалий процес впровадження, здебільшого поліпшувальний характер, залежність від кліматичних умов та природної зони тощо. Зазначені риси вирізняють агроінновації з поміж інновацій в інших галузях економіки.

З'ясовано наявність кореляційних взаємозв'язків між цифровою трансформацією аграрних відносин та інноваційною діяльністю в агросфері і як, результат, запропоновано авторську дефініцію «цифрові агроінновації». Особливу увагу приділено інформаційно-технологічним агроінноваціям як окремому виду, що лежить в основі цифрової трансформації відносин в агросфері.

Зроблено висновок про двосторонню взаємодію цифрової трансформації та інноваційної діяльності аграрних відносин, оскільки перша стає новою основою функціонування та розвитку інноваційної сфери, а розвиток інновацій демонструє пришвидшення темпів розвитку цифрової трансформації аграрних відносин. При цьому, автором статті констатовано, що цифрова трансформація – це узагальнююче поняття, па відміну від інновацій та інноваційної діяльності, оскільки останні є складовими компонентами цифрової трансформації аграрних правовідносин, належних до підгалузі агроінноваційного права в системі комплексної галузі новітнього аграрного права України.

Ключові слова: цифрова трансформація, агросфера, аграрні відносини, агроінноваційна діяльність, агроінформаційні відносини, цифрові інновації, агроінновації.

Постановка проблеми. Під час попереднього дослідження цифрової трансформації аграрних відносин як аграрно-правової категорії [1, с. 212 – 217], що охоплюється колом новелістичних агроінформаційних відносин як елемента предмета аграрного права, встановлено, що до основних її завдань належать ті, що по суті визначають та спрямовують зміст інноваційної діяльності в агросфері, а саме: перехід до цифрового сільського господарства; інтеграція об'єктивних даних сільськогосподарських виробників всіх форм господарювання; створення загальнодоступного структурованого банку знань і технологій в розрізі галузей сільського господарства; формування механізмів і заходів державної і грантової підтримки впровадження цифрових технологій у діяльність сільгоспідприємств; забезпечення простежуваності руху сільськогосподарської продукції

від виробника до кінцевого споживача; стимулювання вітчизняних розробок і забезпечення доступу до різних цифрових відкритих платформ тощо [2, с. 37].

У цих умовах особливої значущості набуває розвиток інноваційної діяльності, в тому числі і в агросфері.

Мета дослідження. Необхідність розмежування категорій «цифрова трансформація аграрних відносин» та «агроінноваційна діяльність», дослідження їх взаємозв'язку та виокремлення юридичних ознак зумовлені зростаючою актуальністю використання цифрових технологій в агросфері, необхідністю реалізації глобальних цілей сталого розвитку в агросфері та забезпечення подальшого розвитку аграрно-правової доктрини і спрямовані на подальше удосконалення правового регулювання вказаних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провідними представниками аграрно-правової науки наголошується, що сучасне аграрне право й аграрне законодавство досягло свого максимального розвитку на традиційних методологічних підвалинах і, як наслідок, інноваційне оновлення предмету аграрного права набуває виключної актуальності [3, с. 47, 51; 4, с. 236–240].

Як зазначається у спеціальній літературі, існуючі спроби комплексної розробки правових питань інноваційного розвитку агросфери поки не дали можливості створити цілісної концептуальної правової моделі агроінноваційного розвитку. Однією із суттєвих проблем тут вбачається відсутність співпраці з фахівцями галузевого й економічного профілю, які мали б наповнити зазначену модель належним матеріальним змістом, а науковці-юристи втілити її у відповідну правову форму, що і дало б змогу утворити ефективну юридичну конструкцію [5, с. 20]. На низьку ефективність, декларативність, фрагментарність правового забезпечення агроінноваційного розвитку, брак цілісної агроінноваційної системи, призначення якої – сталий розвиток агросфери, вказує і Т.В. Курман [6, с. 393]. Дана теза є цілком справедливою, проте її осмислення вимагає урахування факту тривалого впливу епохи колгоспного, сільськогосподарського права на розвиток сучасного аграрного права, існування розгалуженого й на даний час несистематизованого аграрного законодавства, браком спеціального регулювання агроінноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. На доктринальному рівні зазначається, що інновація – це не тільки новий продукт чи послуга, а й новий технологічний процес, спосіб організації виробництва, зміна структури та створення нових ринків, спрямована на задоволення потреб сегменту ринку та отримання економічного ефекту. Інновації мають системний характер, призводять до змін на всіх рівнях аграрного підприємства, оскільки успішна реалізація потребує взаємодії всіх елементів [7, с. 27].

В свою чергу, інноватизація, цифровізація і діджиталізація відносин в агросфері в сучасній аграрно-правовій доктрині розглядається як напрям подолання проблем у сфері реалізації цілей сталого розвитку агросфери в Україні [8, с. 30].

Юридичний аспект визначення та класифікації аграрних інновацій забезпечується застосуванням Закону України «Про інноваційну діяльність», де серед іншого в ст. 1 визначено, що інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість вироб-

ництва і (або) соціальної сфери, а інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [9].

Аналізуючи законодавчий підхід до категорії інновації, дослідниками стверджується, що інновації агробізнесу – це результат реалізації об'єкта інтелектуальної власності (винаходів, корисних моделей, нових сортів рослин) у сфері агробізнесу, що призначений на отримання економічного, соціального, екологічного ефекту продуктів [10, с. 35–36].

При цьому, як справедливо зазначається у спеціальній літературі, аграрні інновації порівняно з інноваціями в інших галузях економіки вирізняють: тривалий процес впровадження, здебільшого поліпшувальний характер агроінновацій, вагому роль науково-дослідних установ при дослідженнях живих організмів, залежність від кліматичних умов та природної зони тощо. Всі ці особливості зумовлені специфікою галузі сільського господарства, оскільки основним засобом виробництва є земля, наявні взаємодія з живими організмами (рослинами, тваринами, мікроорганізмами), високий рівень ризику та сезонний характер виробництва [11].

Статтею 4 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08 вересня 2011 року № 3715-V (зі змінами) визначено, що стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, та до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану, є, зокрема: технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу [12].

Таким чином, навіть в умовах воєнного стану застосування інноваційних підходів до функціонування агропромислового комплексу, аграрних відносин в цілому забезпечено державою на законодавчому рівні.

Аналіз досліджень щодо класифікації інновацій в агросфері дає підстави для висновку, що виділяють наступні: біологічні; технічні; технологічні; хімічні; економічні; соціальні; інновації в менеджменті; селекційно-генетичні; організаційно-господарські; науково-освітні; маркетингові; інформаційні [5, с. 20–25; 6, с. 392–393; 10, с. 35 – 36; 13, с. 45]. Самі назви зазначених видів інновацій певною мірою розкривають їх суть, а їх класифікації приділено вагому частину авторських досліджень, про що зазначено вище.

З урахуванням викладеного, досить вдалим, як вбачається, є визначення агроінновацій як впровадження в аграрну сферу технологічних, технічних, організаційних, економічних, екологічних, селекційно-генетичних та інших видів інновацій з дотриманням вимог екологічної безпеки виробництва агропродукції та фітосанітарних умов, що сприяють отриманню економічного ефекту, який забезпечить зміни в якості життя і компоненті живої природи (тварини або рослини) [7, с. 27–28].

Окреме місце серед агроінновацій посідають інформаційно-технологічні, роль яких полягає у забезпеченні економічної безпеки держави, формуванні конкурентоспроможного високотехнологічного аграрного сектору, збільшенні експортного потенціалу держави з ефективним використанням вітчизняних та світових науково-технічних досягнень, що цілком кореспондує з положеннями ч. 1 ст. 2 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [12]. Саме в цьому аспекті найбільш яскраво проявляється зв'язок агроінноваційної діяльності з цифровою трансформацією аграрних відносин, насамперед, агровиробничих відносин. Мова йде про впровадження технологій точного землеробства, державного аграрного реєстру, систем сільськогосподарського дорадництва, автоматизованих баз даних щодо нових порід сільськогосподарських тварин, сортів сільськогосподарських культур, штамів мікроорганізмів, супутникової картографії, 3D-кадастру, управління підприємством із застосуванням систем GPS-моніторингу тощо.

Інформаційно-технологічні інновації у сільському господарстві мають низку особливостей: пов'язані з живими організмами, тому вимагають особливо ретельної перевірки можливих негативних наслідків окремих нововведень; мають переважно характер модифікацій, тобто орієнтовані здебільшого на покращення властивостей або підвищення продуктивності об'єкту, а не на винайдення принципово нового продукту чи технології; характеризуються тривалим терміном процесу розробки інновацій, зумовлених біологічними процесами, високим економічним ризиком вкладення коштів в інноваційну діяльність, що зумовлено високою ймовірністю недержання очікуваних результатів та тривалим терміном окупності витрат [14, с. 29-30].

В умовах сьогодення, на тлі стрімкого впровадження інноваційних технологій, концепція цифрової трансформації стала визначальною передумовою для забезпечення ефективності, конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємств, сільськогосподарські серед яких не стали винятком.

Слід погодитися, що цифрова трансформація стає основою інноваційного шляху розвитку економіки завдяки розширенню технологічних можливос-

тей та їх інтеграції у всі сфери життєдіяльності, що є ключовим фактором економічного зростання. Цифрові технології відіграють важливу роль у суспільному розвитку, оскільки здатні покращити доступність та якість освіти, охорони здоров'я, транспорту, житлового будівництва, сільського господарства та інших галузей економіки. Крім того, вони можуть сприяти рівноправності та соціальній справедливості, а також покращити ефективність та транспарентність уряду [15, с. 137], а отже, гарантувати реалізацію принципу верховенства права та захист прав людини в агросфері.

На думку дослідників, основний об'єкт уваги держави в «цифровому» світі – це м'яко, цілеспрямовано та інноваційно створювати в країні в різних сферах життєдіяльності умови, що спонукали б громадян та бізнес замість звичних фізичних (традиційних) засобів та інструментів використовувати «цифрові». У такому ракурсі ключовою діяльністю держави в цьому питанні є ініціація національних проєктів «цифровізації» та пошук релевантних моделей державно-приватного партнерства для їх реалізації [16, с. 253]. Особливої актуальності, враховуючи необхідність реалізації цілей сталого розвитку, ці питання набувають в агросфері.

Висновки. Цифровізація та пов'язана з нею цифрова трансформація аграрних відносин дозволяє розробляти нові, раніше неможливі продукти та послуги. Розширення сфери цифровізації стимулює розвиток нових технологій, здатних революціонізувати багато галузей аграрного виробництва і змінити підходи до сільськогосподарської та пов'язаних з нею діяльностей, удосконалюючи процес прийняття рішень і створення можливостей для інновацій і зростання в агросфері. При цьому, необхідність належного правового регулювання стрімко виникаючих відносин обумовлена вже до того складним предметом аграрного права як комплексної галузі права.

Аналіз досліджень щодо застосування цифрових технологій в національному аграрному секторі дає підстави для висновків про двосторонню взаємодію цифрової трансформації та агроінноваційної діяльності, оскільки перша стає новою основою функціонування та розвитку інноваційної сфери, а розвиток агроінновацій демонструє пришвидшення темпів розвитку цифрової трансформації аграрних відносин.

По суті ж, цифрова трансформація – це набагато ширше, загальне явище, ніж інновації та інноваційна діяльність. Цифрову трансформацію можна уявити як зміни, які спричинені трьома взаємопов'язаними чинниками: нові технології, нові бізнес-моделі, нові звички.

Поєднання інформаційно-технологічних інновацій у агросфері з процесами цифрової трансформації

дає підстави для виникнення нового виду інновацій – цифрових агроінновацій – новостворених (застосованих) і (або) вдосконалених конкурентоздатних інформаційних технологій щодо використання електронно-цифрових пристроїв, засобів, систем та налагодження електронно-комунікаційного обміну між

ними, що істотно поліпшують структуру та якість сільськогосподарського виробництва, управління агровиробничими та суміжними процесами й мають на меті підвищення конкурентоспроможності національного аграрного сектору і забезпечення сталого розвитку агросфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мірошніченко О.В. Цифрова трансформація аграрних відносин як правова категорія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12/23. с. 212–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/52> (дата звернення: 01.03.2024).
2. Свиноус І. В., Гаврик О. Ю., Ткаченко К. В., Микитюк Д. М., Семисал А. В. Сучасний стан та проблеми впровадження цифрових технологій в практику діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15-16. с. 35–39. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.15-16.35 (дата звернення: 20.02.2024).
3. Носік В. В. До питання про інноваційне оновлення аграрного права України: проблеми теорії і практики. *Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери*: зб. матер. наук.-практ. конференції (м. Харків, 20.11.2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т.В. Курман. Харків: Юрайт, 2020. с. 47–52. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf (дата звернення: 04.03.2024).
4. Жушман В.П. Деякі аспекти еволюції правового регулювання аграрних відносин. *Актуальні проблеми соціального права. Еволюція правового регулювання аграрних, земельних та екологічних відносин*: матер. міжнар. наук.-практ. конференції (м. Львів, 18 лист. 2016 р.). за заг. ред. П. Д. Пилипенка. 2016. с. 236–240. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Evoliutsiia-pravovoho-rehuliuвання-ahramnykh-zemelnykh-ta-ekolohichnykh-vidnosyn-18-lystopada-2016-r..pdf> (дата звернення: 04.03.2024).
5. Єрмоленко В.М. Сучасний стан нормативного забезпечення інноваційного розвитку агросфери. *Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери*: зб. матер. наук.-практ. конференції (м. Харків, 20.11.2020 р.) / за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги, Т.В. Курман. Харків: Юрайт, 2020. с. 20–29. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf (дата звернення: 04.03.2024).
6. Курман Т.В. Агроінновації в Україні в умовах сталого розвитку агросфери: правові засади. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 4. С. 389-395. URL: https://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/PAP-4_2020_1.pdf (дата звернення: 05.03.2024).
7. Могильна Л. М. Суть та особливості інновацій в сільському господарстві. *Приазовський економічний вісник*. 2022. № 3 (32). с. 26–30. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-3-5> (дата звернення: 06.03.2024).
8. Курман Т. В. Аграрне право і законодавство України: синергетичні засади й перспективи розвитку в умовах глобальних загроз. *Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку*: колект. монографія / ред.: А. П. Гетьман, Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. с. 10-37. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19511/1/Kurma_10_37.pdf (дата звернення: 07.03.2024).
9. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 року № 40-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 04.03.2024).
10. Корнієнко Г.С. Види інновацій у сфері агробізнесу: правовий аспект. *Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери*: зб. матер. наук.-практ. конференції (м. Харків, 20.11.2020 р.) / за ред. А.П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т.В. Курман. Харків: Юрайт, 2020. с. 35 – 38. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf (дата звернення: 04.03.2024).
11. Махортов, Ю., & Набієва, Д. (2020). Використання сучасних інноваційних технологій підприємствами АПК. *Економіка та суспільство*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-26> (дата звернення: 05.03.2024).
12. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08 вересня 2011 р. № 3715-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text> (дата звернення: 04.03.2024).
13. Курман Т.В. Теоретико-правові проблеми сталого інноваційного розвитку агросфери. *Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери*: зб. матер. наук.-практ. конференції (м. Харків, 20.11.2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т.В. Курман. Харків: Юрайт, 2020. с. 43–47. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf (дата звернення: 04.03.2024).
14. Дорогань-Писаренко Л.О., Єгорова О.В., Панченко І.Г. Особливості аналізу ефективності впровадження технологічних інновацій в сільському господарстві. *Наука та інновації*. 2020. Т. 16, № 3. с. 27-38. DOI: doi.org/10.15407/scin16.03.027 (дата звернення: 05.03.2024).

15. Бречко, О., & Гуцуляк, А. (2023). Цифрові технології суспільного розвитку. *Інноваційна економіка*, 0(4), с. 136–143. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.4.19> (дата звернення: 06.03.2024).
16. Сидоров Я. О. Цифровізація агросфери як напрям державної політики розвитку інноваційної моделі сільсько-го господарства. *Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери: зб. матер. наук.-практ. конференції* (м. Харків, 20.11.2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т.В. Курман. Харків: Юрайт, 2020. с. 250–254. URL: https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf (дата звернення: 05.03.2024).

REFERENCES

1. Miroshnychenko O.V. (2023). Digital transformation of agrarian relations as a legal category. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. № 12/23. 212–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/52> [in Ukrainian].
2. Svynous I.V., Havryk O. YU., Tkachenko K.V., Mykytyuk D.M., Semysal A.V. (2020). Current state and problems of implementation of digital technologies in the practice of agricultural enterprises. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. № 15-16. 35–39. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.15-16.35 [in Ukrainian].
3. Nosik V. V. (2020). To the issue of innovative renewal of agrarian law of Ukraine: problems of theory and practice. *Aktual'ni pravovi problemy innovatsiyynoho rozvytku ahrosfery: zb. mater. nauk.-prakt. konferentsiyi*. A. P. Het'mana, M. V. Shul'hy, T.V. Kurman (Eds.). 47–52. Retrieved from: URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf [in Ukrainian].
4. Zhushman V.P. (2016). Some aspects of the evolution of legal regulation of agrarian relations. *Evolutsiya pravovoho rehulyuvannya ahrarnykh, zemel'nykh ta ekolohichnykh vidnosyn: mater. mizhnar. nauk.-prakt. konferentsiyi*. P. D. Pylypenka (Ed.). 236–240. Retrieved from: URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Evoliutsiia-pravovoho-rehulyuvannya-ahrarykhzemelnykh-ta-ekolohichnykh-vidnosyn-18-lystopada-2016-r..pdf> [in Ukrainian].
5. Yermolenko V.M. (2020). The current state of regulatory support for the innovative development of the agricultural sector. *Aktual'ni pravovi problemy innovatsiyynoho rozvytku ahrosfery: zb. mater. nauk.-prakt. konferentsiyi*. A.P. Het'mana, M.V. Shul'hy, T.V. Kurman (Eds.). 20–29. Retrieved from: URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf [in Ukrainian].
6. Kurman T.V. (2020). Agro-innovations in Ukraine in terms of sustainable development of the agricultural sector: legal principles. *Porivnyal'no-analitychne pravo*. № 4. 389-395. Retrieved from: URL: https://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/PAP-4_2020_1.pdf [in Ukrainian].
7. Mohylina L. M. (2022). The essence and features of innovations in agriculture. *Pryazovs'ky ekonomichnyy visnyk*. № 3 (32). 26–30. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-3-5> [in Ukrainian].
8. Kurman T. V. (2022). Agrarian law and legislation of Ukraine: synergistic principles and prospects for development in conditions of global threats. *Ahrarne ta zemel'ne pravo Ukraïny: suchasna paradyhma i perspektyvy rozvytku: kolekt. Monohrafiya*. A. P. Het'man, T. V. Kurman (Eds.). 10-37. Retrieved from: URL: https://dSPACE.nlu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19511/1/Kurma_10_37.pdf [in Ukrainian].
9. Law of Ukraine on innovative activity № 40-IV. (2002, July 4). *Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
10. Kornienko H.S. (2020). Types of innovations in the field of agribusiness: legal aspect. *Aktual'ni pravovi problemy innovatsiyynoho rozvytku ahrosfery: zb. mater. nauk.-prakt. Konferentsiyi*. A.P. Het'mana, M. V. Shul'hy, T.V. Kurman (Eds.). 35 – 38. Retrieved from: URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf [in Ukrainian].
11. Makhortov, Yu., & Nabieva, D. (2020). The use of modern innovative technologies by agribusiness enterprises. *Ekonomika ta suspil'stvo*, Doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-26 [in Ukrainian].
12. Law of Ukraine on priority areas of innovative activity in Ukraine № 3715-VI. (2011, September 8). *Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text> [in Ukrainian].
13. Kurman T.V. (2020). Theoretical and legal problems of sustainable innovative development of the agricultural sector. *Aktual'ni pravovi problemy innovatsiyynoho rozvytku ahrosfery: zb. mater. nauk.-prakt. Konferentsiyi*. A. P. Het'mana, M. V. Shul'hy, T.V. Kurman (Eds.). 43–47. Retrieved from: URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf [in Ukrainian].
14. Dorohan-Pysarenko L.O., Yehorova O.V., Panchenko I.G. (2020). Peculiarities of the analysis of the effectiveness of the introduction of technological innovations in agriculture. *Nauka ta innovatsiyi*. 16/3. 27-38. DOI: doi.org/10.15407/scin16.03.027 [in Ukrainian].

15. Brechko, O., & Hutsulyak, A. (2023). Digital technologies of social development. *Innovatsiyna ekonomika*, 0(4), 136–143. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.4.19> [in Ukrainian].
16. Sydorov Y.A. O. (2020). Digitization of the agricultural sector as a direction of state policy for the development of an innovative model of agriculture. *Aktual'ni pravovi problemy innovatsiynoho rozvytku ahrosfery: zb. mater. nauk.-prakt. konferentsiyi*. A. P. Het'mana, M. V. Shul'hy, T.V. Kurman (Eds.). 250–254. Retrieved from: URL: https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2020/Conf_20.11.20/Conf_20.11.20.pdf [in Ukrainian].

MIROSHNYCHENKO OLEKSII

postgraduate student at the Department of Land and Agrarian Law of the National Law University
Yaroslav the Wise National Law University

DIGITAL TRANSFORMATION AND INNOVATION IN THE AGRICULTURAL SECTOR: LEGAL ASPECTS OF THE RELATIONSHIP AND LEGAL FEATURES

Problem setting. The article is devoted to the study of certain issues of correlation between the agrarian and legal categories “digital transformation of agrarian relations” and “innovation activity in the agrarian sector”, and to the disclosure of their legal features.

Purpose of the research. The need to differentiate between the categories “digital transformation of agrarian relations” and “agro-innovation activity”, to study their interconnection and to distinguish their legal features is due to the growing relevance of digital technologies in the agrarian sector, the need to implement global sustainable development goals in the agrarian sector and to ensure further development of agrarian legal doctrine, and is aimed at further improvement of legal regulation of these relations.

Analysis of recent researches and publications. Leading representatives of agrarian law emphasize that modern agrarian law and agrarian legislation have reached their maximum development on traditional methodological foundations and, as a result, innovative updating of the subject matter of agrarian law is of utmost relevance

Article’s main body. At the doctrinal level, it is noted that innovation is not only a new product or service, but also a new technological process, a way of organizing production, changing the structure and creating new markets aimed at meeting the needs of a market segment and obtaining economic benefits. Innovations are systemic in nature, leading to changes at all levels of an agricultural enterprise, as successful implementation requires the interaction of all elements.

Leading representatives of agrarian law emphasize that modern agrarian law and agrarian legislation have reached their maximum development on traditional methodological foundations and, as a result, innovative updating of the subject matter of agrarian law is of utmost relevance

The need to differentiate between the categories “digital transformation of agrarian relations” and “agro-innovation activity”, to study their interconnection and to distinguish their legal features is due to the growing relevance of digital technologies in the agrarian sector, the need to implement global sustainable development goals in the agrarian sector and to ensure further development of agrarian legal doctrine, and is aimed at further improvement of legal regulation of these relations.

The author establishes that legal regulation of relations in the field of implementation of agro-innovations is carried out on the basis of general provisions of legislation, but even under the legal regime of martial law, legislative support for the introduction of innovative technologies into the agro-industrial complex is considered to be one of the priority areas of the State agrarian policy.

The article points out the following characteristic, specific features of agrarian innovations, such as a long process of implementation, mostly improvement, dependence on climatic conditions and natural zone, etc. These features distinguish agrarian innovations from innovations in other sectors of the economy.

Conclusions and prospects for the development. The author has identified the links between the digital transformation of agricultural relations and innovations, and innovative activities in the agricultural sector, and as a result, the author’s own definition of “digital agro-innovations” is proposed. Particular attention is paid to information and technological agro-innovations as a separate type underlying the digital transformation of relations in the agricultural sector.

It is concluded that there is a two-way interaction between digital transformation and innovation in agrarian relations, since the former is becoming a new basis for the functioning and development of the innovation sphere, and the development of innovations demonstrates an acceleration of the pace of development of digital transformation of agrarian relations. At the same time, the author of the article states that digital transformation is a generalized concept, unlike innovation and innovation activity, since the latter are the constituent components of digital transformation of agrarian legal relations

which belong to the sub-branch of agro-innovation law in the system of the complex branch of modern agrarian law of Ukraine.

Key words: digital transformation, agrosphere, agrarian relations, agro-innovation activity, agro-information relations, digital innovations, agro-innovations.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Мірошніченко О. В. Цифрова трансформація та інноваційна діяльність в агросфері: правові аспекти співвідношення та юридичні ознаки. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46). С. 74–80.